

# Spis treści

---

|                        |    |
|------------------------|----|
| <b>PRZEDMOWA</b> ..... | 17 |
|------------------------|----|

## **Rozdział 1**

|                                  |    |
|----------------------------------|----|
| <b>USTROJE GOSPODARCZE</b> ..... | 19 |
|----------------------------------|----|

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| 1.1. Ustrój gospodarczy a gospodarka .....                       | 19 |
| 1.2. Czym jest ustrój gospodarczy? .....                         | 20 |
| 1.3. Wolność gospodarcza .....                                   | 22 |
| 1.4. Czynności zakazane, uniemożliwione i nakazane .....         | 23 |
| 1.5. Kryterium wagi .....                                        | 24 |
| 1.6. Ustroje liberalne i etatystyczne .....                      | 25 |
| 1.7. Gospodarka centralnie zarządzana a gospodarka rynkowa ..... | 30 |
| 1.8. Stanowe ustroje gospodarcze .....                           | 32 |
| 1.9. Kapitalizm a socjalizm .....                                | 36 |
| 1.10. Ustrój demokratyczny a dyktatorski .....                   | 38 |
| 1.11. Klasyfikacja ustrojów gospodarczych .....                  | 38 |
| 1.12. Brzemie własności państwowej .....                         | 39 |

## **Rozdział 2**

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| <b>PRODUKT KRAJOWY BRUTTO</b> ..... | 44 |
|-------------------------------------|----|

|                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1. Z czego się składa PKB? .....                                       | 44 |
| 2.2. Pięć założeń metody SNA .....                                       | 46 |
| 2.3. Tabela nakładów i efektów .....                                     | 48 |
| 2.4. PKB w tabeli nakładów i efektów. Model uproszczony .....            | 49 |
| 2.5. PKB w tabeli nakładów i efektów. Model nieco bardziej złożony ..... | 54 |
| 2.6. Trzy uwagi końcowe .....                                            | 60 |

## **Rozdział 3**

|                                       |    |
|---------------------------------------|----|
| <b>NIERÓWNOWAGA GOSPODARCZA</b> ..... | 62 |
|---------------------------------------|----|

|                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------|----|
| 3.1. Równowaga i nierównowaga .....                          | 62 |
| 3.2. Nierównowaga jako chroniczna przypadłość systemu .....  | 63 |
| 3.2.1. Nierównowaga podażowa – charakterystyka wstępna ..... | 63 |
| 3.2.2. Nierównowaga popytowa – charakterystyka wstępna ..... | 64 |
| 3.3. Mechanizm powstawania nierównowagi .....                | 66 |
| 3.3.1. Nierównowaga podażowa .....                           | 66 |
| 3.3.1.1. Analiza przy założeniu cen stałych .....            | 66 |
| 3.3.1.2. Analiza przy założeniu cen zmiennych .....          | 68 |
| 3.3.2. Nierównowaga popytowa .....                           | 68 |
| 3.4. Samopogłębianie nierównowagi .....                      | 71 |

|                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------|----|
| 3.4.1. Dodatnie sprzężenie zwrotne .....                          | 71 |
| 3.4.2. Samopogłębianie nierównowagi podaźowej .....               | 71 |
| 3.4.3. Samopogłębianie nierównowagi popytowej .....               | 73 |
| 3.4.4. Mechanizm powstawania nierównowagi a samopogłębianie ..... | 74 |
| 3.5. Konsekwencje nierównowagi .....                              | 74 |
| 3.5.1. Efektywność gospodarcza .....                              | 74 |
| 3.5.2. Postęp cywilizacyjny .....                                 | 75 |
| 3.5.3. Obyczajowość a typ nierównowagi .....                      | 76 |
| 3.6. Asymetria nierównowagi i jej konsekwencje .....              | 77 |
| 3.6.1. Pojęcie asymetrii .....                                    | 77 |
| 3.6.2. Przejawy asymetrii nierównowagi .....                      | 77 |
| 3.6.3. Powstanie asymetrii nierównowagi .....                     | 78 |
| 3.6.4. Konsekwencje asymetrii .....                               | 81 |
| 3.6.5. Gospodarka efektywna i gospodarka marnotrawna .....        | 81 |

## Rozdział 4

|                                                                                   |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>RÓWNOWAGA NA RYNKU DÓBR I USŁUG .....</b>                                      | <b>83</b> |
| 4.1. Mechanizmy równoważące gospodarkę rynkową .....                              | 83        |
| 4.2. Dlaczego produkt = dochody .....                                             | 84        |
| 4.3. Równowaga na rynku dóbr i usług .....                                        | 84        |
| 4.4. Skłonność do konsumpcji i mnożnik .....                                      | 87        |
| 4.5. Jak działa mechanizm równoważenia .....                                      | 89        |
| 4.6. Jak obliczamy punkt równowagi .....                                          | 94        |
| 4.7. Jak sprawdzamy poprawność obliczenia punktu równowagi .....                  | 95        |
| 4.8. Czy można być zadowolonym z pogoni za równowagą na rynku dóbr i usług? ..... | 96        |

## Rozdział 5

|                                                                                |           |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>WZROST GOSPODARCZY. PRODUKT RZECZYWISTY I PRODUKT POTENCJALNY .....</b>     | <b>98</b> |
| 5.1. Wzrost gospodarczy, tempo wzrostu .....                                   | 98        |
| 5.2. Jednoczynnikowy model wzrostu .....                                       | 99        |
| 5.3. Wzrost w cenach porównywalnych i wzrost na mieszkańca .....               | 100       |
| 5.4. Produkt potencjalny .....                                                 | 101       |
| 5.5. Kapitał i ludność a produkt potencjalny .....                             | 102       |
| 5.6. Wzrost gospodarczy: poprawa koniunktury i wzrost długofalowy .....        | 103       |
| 5.7. Dwuczynnikowy model wzrostu .....                                         | 105       |
| 5.8. Efektywność kapitału trwałego .....                                       | 108       |
| 5.9. Efektywność a wzrost w okresie transformacji ustrojowej .....             | 109       |
| 5.10. Wzrost gospodarczy a nakłady na ochronę środowiska .....                 | 110       |
| 5.10.1. Wzrost zrównoważony ekologicznie a wzrost społecznie akceptowany ..... | 110       |
| 5.10.2. Zmiany poziomu świadomości ekologicznej .....                          | 112       |
| 5.10.3. Poziom świadomości a poziom nakładów na ochronę .....                  | 113       |

## Rozdział 6

|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>INWESTYCJE I ICH ROLA W KSZTAŁTOWANIU KONIUNKTURY .....</b> | <b>116</b> |
| 6.1. Czym zajmiemy się w tym rozdziale? .....                  | 116        |
| 6.2. Wybór między konsumpcją bieżącą a przyszłą .....          | 117        |
| 6.3. Popyt na kredyty inwestycyjne .....                       | 118        |
| 6.4. Gdy stopa inwestycji jest stała w dłuższym okresie .....  | 119        |

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| 6.5. Inwestycje mogą być większe od oszczędności ..... | 121 |
| 6.6. Cykl a polityka antycykliczna .....               | 127 |

## Rozdział 7

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| <b>RÓWNOWAGA PRZY NIEPEŁNYM ZATRUDNIENIU. BEZROBOCIE</b> ..... | 128 |
| 7.1. Postęp technologiczny a mnożnik .....                     | 128 |
| 7.2. Równowaga przy niepełnym zatrudnieniu .....               | 130 |
| 7.3. Bezrobocie .....                                          | 131 |
| 7.3.1. Obrazek z życia .....                                   | 131 |
| 7.3.2. Równowaga na rynku pracy. Bezrobocie naturalne .....    | 131 |
| 7.4. Bezrobocie przymusowe i bezrobocie dobrowolne .....       | 136 |

## Rozdział 8

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>POLITYKA FISKALNA I JEJ WPŁYW NA ROZMIARY PKB</b> .....                       | 142 |
| 8.1. Polityka fiskalna .....                                                     | 142 |
| 8.2. Polityka pieniężna .....                                                    | 143 |
| 8.3. Inne konteksty terminu „polityka” .....                                     | 144 |
| 8.4. Budżet państwa a punkt równowagi .....                                      | 144 |
| 8.4.1. Podatki i mnożnik podatkowy .....                                         | 144 |
| 8.4.2. Wydatki budżetowe i mnożnik wydatków budżetowych .....                    | 147 |
| 8.4.3. Efekt połączony wydatków i podatków. Mnożnik zrównoważonego budżetu ..    | 147 |
| 8.5. Stała stopa wydatków i podatków. Mnożnik salbowy zrównoważonego budżetu ... | 151 |
| 8.6. Nieautomatyczne wydatki budżetowe. Luka deflacyjna i inflacyjna .....       | 152 |
| 8.7. Automatyczne stabilizatory koniunktury .....                                | 154 |
| 8.8. Dług publiczny .....                                                        | 157 |
| 8.9. J.M. Keynesa postulat uspołecznienia inwestycji .....                       | 158 |

## Rozdział 9

|                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>JAK HANDEL ZAGRANICZNY MODYFIKUJE WEWNĘTRZNY MECHANIZM GOSPODARCZY</b> .....     | 160 |
| 9.1. Trzy powody podjęcia wymiany. Korzyści komparatywne .....                      | 160 |
| 9.2. Specjalizacja a integracja .....                                               | 164 |
| 9.3. Kurs walutowy i kurs równowagi .....                                           | 164 |
| 9.4. Kurs walutowy a inflacja .....                                                 | 166 |
| 9.5. Zasady polityki kursowej .....                                                 | 167 |
| 9.6. Podaż pieniądza i kurs realny jako automatyczny stabilizator koniunktury ..... | 169 |
| 9.7. Polityka kursowa .....                                                         | 170 |
| 9.8. Import a popyt globalny .....                                                  | 171 |
| 9.9. Formuła punktu równowagi po wprowadzeniu handlu zagranicznego .....            | 173 |
| 9.10. Nudna globalna wioska .....                                                   | 175 |

## Rozdział 10

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>EKONOMIA PROCESU TRANSFORMACYJNEGO</b> .....                                        | 178 |
| 10.1. Uwagi wstępne .....                                                              | 178 |
| 10.2. Paradoksy recesji transformacyjnej .....                                         | 179 |
| 10.3. Metoda analizy .....                                                             | 179 |
| 10.4. Założenia modelu .....                                                           | 180 |
| 10.5. Model wyjściowy: konsumpcja autonomiczna, inwestycje, skłonność do konsumpcji .. | 180 |



|                                                                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 10.6. Druga wersja modelu: efekt terapii szokowej .....                                                         | 182 |
| 10.7. Trzecia wersja modelu: efekt rewaloryzacji pieniądza krajowego i liberalizacji handlu zagranicznego ..... | 183 |
| 10.8. Czwarta wersja modelu: efekt transformacyjnej restrukturyzacji .....                                      | 185 |
| 10.8.1. Drugi wariant czwartej wersji modelu: spadek inwestycji .....                                           | 189 |
| 10.9. Stabilizator: odziedziczone zobowiązania .....                                                            | 191 |
| 10.10. Deficyt budżetowy a inflacja .....                                                                       | 193 |
| 10.10.1. Luka PKB .....                                                                                         | 193 |
| 10.10.2. Inflacyjna wrażliwość gospodarki .....                                                                 | 194 |
| 10.10.3. Sposób finansowania deficytu .....                                                                     | 194 |
| 10.11. Kolejność spadku parametrów .....                                                                        | 195 |
| 10.12. Opanowanie inflacji .....                                                                                | 196 |
| 10.13. Zmiany w handlu zagranicznym .....                                                                       | 196 |
| 10.14. Zahamowanie restrukturyzacji transformacyjnej .....                                                      | 197 |
| 10.15. Wzrost stopy inwestycji .....                                                                            | 197 |
| 10.16. Czy Polska dostała nagrodę za sentymentalną pannę „S”? .....                                             | 198 |

## Rozdział 11

### DWIE RÓWNOWAGI: NA RYNKU PIENIĘŻNYM I NA RYNKU DÓBR I USŁUG .....

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 11.1. Niezbędna ilość pieniądza .....                                                                       | 204 |
| 11.2. Cel polityki pieniężnej państwa .....                                                                 | 206 |
| 11.3. Trzy założenia: stałość szybkości obiegu, jednolita stopa procentowa i stałość podaży pieniądza ..... | 207 |
| 11.4. Stopa procentowa jako determinanta popytu na pieniądź .....                                           | 208 |
| 11.5. Równowaga na rynkach pieniężnych przy zmieniającym się produkcie .....                                | 210 |
| 11.6. Równowaga na rynku dóbr i usług a stopa procentowa .....                                              | 210 |
| 11.7. Równowaga ogólna .....                                                                                | 212 |
| 11.8. Bajka o myszach .....                                                                                 | 213 |

## Rozdział 12

### POLITYKA PIENIĘŻNA .....

|                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 12.1. Mnożnik kreacji pieniądza i manewrowanie stopą rezerw obowiązkowych ..... | 214 |
| 12.2. Popyt na kredyty a kreacja pieniądza bankowego .....                      | 216 |
| 12.3. Manewrowanie stopą kredytu redyskontowego .....                           | 217 |
| 12.4. Operacje otwartego rynku .....                                            | 217 |

### ZAKOŃCZENIE .....

219